

ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการรายงานข่าวภัยพิบัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

พรภวิษย์ อัสโม^{1*} และ กฤติยา รุจิโชค¹

¹ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*ieckung2544@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทการทำงานของสื่อมวลชนในภาวะภัยพิบัติ 2. เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ 3. เพื่อศึกษาปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาแนวคิดเรื่องการรายงานข่าวของสื่อมวลชนในปัจจุบัน, การร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการทำสื่อ, สื่อมวลชน, การทำสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับรัฐเป็นกรอบการวิจัย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจำนวน 286 คน คัดเลือกจากตาราง Taro Yamane เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ผลวิจัยพบว่า 1. สื่อมวลชนไม่ละเมิดต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมากที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารเน้นความรวดเร็วและข่าวที่น่าเสนาหามีคุณค่าข่าว, สื่อมีหลักการในการรายงานข่าวภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อ 2. ความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติที่พบมากที่สุดคือ ความร่วมมือในการรายงานข่าวระหว่างรัฐกับสื่อมวลชน รองลงมาตามลำดับคือ องค์กรความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของรัฐและสื่อมวลชนมีมาก ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนเพื่อให้การจัดการภัยพิบัติและการรายงานข่าวภัยพิบัติมีประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการพึ่งพากันในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนในการจัดการภัยพิบัติและรายงานข่าวภัยพิบัติ ข้อ 3 ปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ คือ ความรวดเร็วในการประสานงานระหว่างสื่อมวลชนกับหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ: ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชน การรายงานข่าวภัยพิบัติ คุณค่าข่าว

Cooperation between the state and the media in disaster reporting NakhonPathom Rajabhat University

Pronpawit Assamo^{1*} and Kritiya Rujichok¹

¹Department of Communication Arts Faculty of Management Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University
*ieckung2544@gmail.com

Abstract

This first objective of the article was to study the role of mass media in disaster situations, the second was to study the cooperation between the media and the state in disaster management and the third was to study the problems of cooperation between the media and the state in disaster management, quantitative research. The research framework has studied the concept of news reporting in the current media, cooperation between the state and the mass media in media production, media concept, the idea of making media to create an image for the state. The sample were the students from the faculty of Management Science, a total of 286 at Nakhon Pathom Rajabhat University, selected from Taro Yamane. The instrument was a questionnaire, analyzed by SPSS program. The first result was the most media did not violate media ethics and code of conduct, followed by communication with emphasis on speed and news value. The media has principles for disaster news reporting effectively. The second objective findings was the most cooperation between the media and the state in disaster management, followed by the abundant of cooperation in news reporting between the state and the mass media followed in order of the knowledge of state disaster management and mass media. The last is the cooperation between the state and the media to optimize disaster management and disaster coverage. Interdependence approaches in the form of networks among media agencies involved in disaster management and disaster news reporting. The third result was the speed of coordination between mass media and government agencies.

Keyword: Cooperation between the state and the media, Disaster reporting, News Value

บทนำ

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคม นอกจากจะเป็นผู้รายงานความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้ว สื่อมวลชนยังทำหน้าที่รายงานวิกฤติการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป เช่น การรายงานข่าวแผ่นดินไหว ภัยพิบัติ ซึ่งในการรายงานในช่วงวิกฤติการณ์นี้สื่อมวลชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนเพื่อให้ข่าวสารที่รายงานถูกต้อง ในการจัดการภัยพิบัติรัฐจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาสถานการณ์ได้ทันท่วงทีโดยในงานวิจัยได้สร้างแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในกรณีที่เกิดปัญหาภัยพิบัติ

ซึ่งความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการรายงานข่าวภัยพิบัติควรจะมีการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานระหว่างสองหน่วยงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ในงานวิจัยนี้จึงใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นพื้นที่ที่เปิด

โอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็น ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการรายงานข่าวภัยพิบัติเพื่อต้องการสร้างความรู้ให้กับหน่วยงานทั้งสองได้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกันและเป็นการแนวทางในการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน [1]

งานวิจัยนี้มี งานวิจัยเป็นการสำรวจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการทำงาน ของสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือของภาครัฐและปัญหาที่เกิดขึ้นในความร่วมมือจากนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในปี 2565และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

บทความวิจัยนี้นำเสนอความคิดเห็นของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมต่อบทบาทการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนต่อกรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติ ทั้งนี้เพื่อหวังผลต่อประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันและเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการประสานงานร่วมกันระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในภาวะภัยพิบัติ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการทำงานระหว่างรัฐและสื่อมวลชนในภาวะภัยพิบัติ
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานข่าวภัยพิบัติของสื่อมวลชน
3. เพื่อจัดการปัญหาและก่อให้เกิดแนวทางการประสานงานร่วมกันระหว่างรัฐกับสื่อมวลชน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษาคือ แนวคิดการรายงานข่าวของสื่อมวลชน, ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการทำสื่อ แนวคิดสื่อมวลชน, การทำสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับรัฐ โดยแนวคิดบทบาทหน้าที่ต่อการรายงานข่าวแบบดั้งเดิม คือ ผู้สื่อข่าวเก็บรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ประเด็นข่าว เขียนเป็นข่าว ส่งต่อเข้ากองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการ เป็นผู้กรองข่าวสารคัดเลือกข่าวที่จะส่งต่อไปยังผู้รับสารโดยไม่มีสื่ออินเทอร์เน็ต ต่อมาได้พัฒนาเป็นการสื่อข่าวแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้รับสารอาจทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารในเวลาเดียวกันสามารถส่งเนื้อหาให้กับสื่อได้เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งข้อจำกัดในการรายงานข่าวแบบให้ผู้รับสารเข้ามามีส่วนร่วมคือ เนื้อหาอาจขาดความน่าเชื่อถือ ผู้สื่อข่าวจะต้องตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาหลายแหล่งเพื่อความถูกต้องแม่นยำ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังต้องนำเสนอเนื้อหาที่ไม่กระทบต่อบุคคลที่สามหรือโพลีเมตลิสทิมมนุษย์ชนผู้ตกเป็นข่าว นำเสนอข่าวรอบด้านไม่เพียงด้านใดด้านหนึ่ง อ้างอิงแหล่งที่มาข้อมูลกรณีคัดลอกมาจากสื่อออนไลน์ [2]

สื่อมวลชนในยุคออนไลน์มีความจำเป็นที่จะต้องนำเสนอข่าวรวดเร็ว ทันเหตุการณ์เพราะสถานการณ์การช่วงชิงพื้นที่สื่อเกิดขึ้นในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ การสร้างความร่วมมือจากแหล่งที่มาข้อมูลจึงจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งที่มาจากหน่วยงานรัฐเพราะเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือที่สื่อมวลชนจะสามารถนำข้อมูลมาอ้างอิงหรือประกอบการรายงานได้ โดยเฉพาะข่าวที่ต้องการความรวดเร็วในการนำเสนอและมีผลกระทบต่อสังคม ประชาชน เช่น ข่าววิกฤติการณ์การณ์ต่าง ๆ ข่าวภัยพิบัติ การสร้างความร่วมมือการประสานงานข้อมูลระหว่างสื่อมวลชนกับหน่วยงานรัฐจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็น ในทางตรงข้ามภาครัฐก็ต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างพื้นที่กับภาครัฐกรณีที่เกิดวิกฤติการณ์หรือภัยพิบัติหรือกล่าวได้ว่า ทั้งสื่อมวลชนและหน่วยงานรัฐเป็นเครือข่ายการสื่อสารซึ่งกันและกัน

โดยแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานรัฐมีทักษะหลายประการที่ทำให้ปฏิบัติงานได้ ประกอบด้วย ระบบ ความสามารถรับผิดชอบได้ที่เน้นความไว้วางใจ, ความเป็น “มืออาชีพ”, ทักษะในการประสาน ความร่วมมือ ทั้งนี้ในงานวิจัยจะได้นำแนวทางการทำงานของสื่อมวลชนในระบบออนไลน์และปัญหาการใช้เครือข่ายในการส่งข่าวสารใช้กรณีภัยพิบัติเพราะเป็นเหตุการณ์ที่มีผลต่อสังคมและต้องการความรวดเร็วในการสื่อสารเนื้อหา ซึ่งปัญหาการใช้

เครือข่ายการสื่อสารจากภาครัฐจะนำไปสู่การแนวทางการแก้ปัญหาการใช้เครือข่ายภาครัฐในการสื่อสารเหตุการณ์ภัยพิบัติได้ต่อไป [3]

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คณะ จำนวน 1,124 คน (สถิติปี 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม) กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คณะ จำนวน 286 คน วิธีการคัดเลือกสุ่ม โดยใช้ตารางของ Taro Yamane $\pm 5\%$ ขั้นตอนการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1. วิเคราะห์เอกสาร ข่าว บทความที่เกี่ยวข้องกับการรายงานภัยพิบัติ การรายงานข่าวการใช้เครือข่ายภาครัฐ 2. สำนวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการรายงานข่าวภัยพิบัติ การให้ความร่วมมือภาครัฐและแนวทางในการให้ความร่วมมือที่ส่งผลต่อการรายงานข่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1. บทบาทของสื่อมวลชนต่อการนำเสนอข่าวภัยพิบัติ 2. แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับภาครัฐต่อการนำเสนอข่าวภัยพิบัติ 3. ปัญหาต่อการใช้เครือข่ายภาครัฐในการรายงานข่าวภัยพิบัติ สร้างจากแนวคิด บทบาทหน้าที่สื่อมวลชน ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการทำสื่อ แนวคิดสื่อมวลชน, การทำสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับรัฐ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.78 รวบรวมข้อมูลโดย google form ระหว่างเดือน สิงหาคมถึงเดือน ตุลาคมนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม spss เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 286 คน เป็นเพศหญิง 197 คน เป็นเพศชาย 89 คน ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 21-30 ปี รองลงมาอันดับหนึ่ง มีอายุระหว่างต่ำกว่า 20 ปี การศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา มีอาชีพรองคือ ทำงานพาร์ทไทม์

ผลวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1. ศึกษาบทบาทการทำงานของสื่อมวลชนในภาวะภัยพิบัติพบว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนไม่ละเมิดต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมากที่สุด รองลงมาคือ หลักการด้านคุณค่าข่าวหรือกระบวนการสื่อสารในปัจจุบันที่เน้นความรวดเร็ว และสื่อมวลชนมีหลักการในการรายงานข่าวภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2. ศึกษาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติที่พบมากที่สุดคือ ความร่วมมือในการรายงานข่าวระหว่างรัฐกับสื่อมวลชน รองลงมาตามลำดับคือ องค์กรความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของรัฐและสื่อมวลชนมีมาก ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนเพื่อให้เกิดการจัดการภัยพิบัติและการรายงานข่าวภัยพิบัติมีประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการพึ่งพากันในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนในการจัดการภัยพิบัติและรายงานข่าวภัยพิบัติ

ผลวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 3 . ศึกษาปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ คือ ความรวดเร็วในการประสานงานระหว่างสื่อมวลชนกับหน่วยงานรัฐ และปัญหาและอุปสรรคของการประสานงานกันระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในการจัดการภัยพิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบบทบาทการทำงานของสื่อมวลชนในภาวะภัยพิบัติว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ไม่ละเมิดต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อ มีหลักการด้านคุณค่าข่าวหรือกระบวนการสื่อสารในปัจจุบันที่เน้นความรวดเร็ว และสื่อมวลชนมีหลักการในการรายงานข่าวภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail [4]

ส่วนความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือในการรายงานข่าวระหว่างรัฐกับสื่อมวลชน การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของรัฐและสื่อมวลชน ความร่วมมือระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนเพื่อให้การจัดการภัยพิบัติและการรายงานข่าวภัยพิบัติมีประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการพึ่งพากันในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนในการจัดการภัยพิบัติและรายงานข่าวภัยพิบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanyot Ngamkham [5]

สำหรับปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติปัญหาความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนกับรัฐในการจัดการภัยพิบัติด้านความรวดเร็วในการประสานงานระหว่างสื่อมวลชนกับหน่วยงานรัฐ และปัญหาและอุปสรรคของการประสานงานกันระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนในองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของ Wanyot Ngamkham [5] ด้วยเช่นกัน

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้จากงานวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานระหว่างสื่อมวลชนกับภาครัฐในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติเพื่อให้สื่อได้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างรัฐกับประชาชนหรือส่งข้อมูลจากสถานที่ที่เกิดภัยพิบัติไปให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้รับรู้และสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ทันท่วงที

การถ่ายทอดนำไปใช้ประโยชน์

องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการการสื่อสาร แนวทางการประสาน แนวทางการแก้ปัญหาด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐด้านการจัดการภัยพิบัติสามารถนำไปประยุกต์ได้ในหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติและสามารถนำไปประยุกต์กับการทำงานของสื่อมวลชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อการทำงานของหน่วยงานรัฐ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติและสื่อมวลชน โดยควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติ การบริหารจัดการการสื่อสารระหว่างหน่วยงานรัฐกับสื่อมวลชน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติแต่เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายในการแสดงความคิดเห็นเพื่อจะได้ศึกษาถึงปัญหากว้างและนำมาประยุกต์ใช้กับงานได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- [1] <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/Problems using social media>
- [2] <https://www.prd.go.th/th/file/get/file/20220617d41d8cd98f00b204e9800998ecf8427e100530.pdf>
- [3] http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5703010313_3785_3498.pdf
- [4] McQuail, D. (1987). Functions of communication: A nonfunctionalist overview. In C. R. Berger & S. H. Chaffee (Eds.), *Handbook of communication science* (pp. 327–349). Sage Publications, Inc
- [5] Wanyot Ngamkham. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/masscomm/article/view/241816>